

KOMFORTNÖVEELÉS A HOMLOKZATON

Schlosser Mátyás

Az árnyékolástechnika története évszázadokkal ezelőttre nyúlik vissza. Már a rómaiak is ismerték a zsalut, és gyakorlatilag egyszerű nyílászáróként használták az ablakaikon. De ebből a korból ered a relaxa őse is, hiszen bizonyított tény, hogy hasonló, nagy méretű szerkezeteket használtak a Colosseum nézőterének védelmére. A különféle árnyékoló szerkezetek azóta is nagyban javítják a nyílászárók és a homlokzatok tulajdonságait.

Hagyományos zsalugáter, modern vasalattal szerelve

Az épületek külső árnyékolástechnikai eszközei a faiparhoz kevésbé köthető napellenzőkön kívül a következő csoportokba sorolhatóak: zsalugáterek, redőnyök és zsaluziák.

ZSALUGÁTEREK

A zsalugáter (avagy zsalu) az ablakok zárható, eső és napfény

ellen védő, de ugyanakkor lamellái nyithatósága miatt szükség esetén napfényt is beengedő szerkezete. Véd a mechanikai sérülésektől, adott esetben az illetéktelen behatolástól is, ugyanakkor biztosíthatja a szellőzést. A magyar népi építészetben nagy hagyománya van.

Elsőre azt gondolhatnánk, hogy a zsalugáter kiment a divatból és már a múlté, pedig ma több új lehetőséggel kecsegtet, mint valaha. A zsalugáter nagyban meghatározhatja az épület egészének stílusát. Egyrészt vidékies, barátságos hangulatot áraszt, így a családi házak mellett nyaralók, prэшázak, vadászházak ideális kiegészítője. Ugyanakkor modern stílus is adhat, korszerű felületkezeléssel és vasalattal ellátva. Többféle, választható nyitási mód áll rendelkezésre: a szárnyak mozgatása hagyományos

Leveles zsalugáter, az igazi vidéki stílus

nyíló, harmonikában nyíló, vagy akár a homlokzattal párhuzamosan eltolható is lehet. Az egyszerű kézi mozgatás mellett lehet (beltéri) kurbilis vagy motoros és így akár szoftveresen vezérelt is.

A zsalugáterek alapanyaga általában a nyílászárókkal megegyezik, de fontos kiemelni, hogy a zsalutáblák az időjárásnak leginkább kitett asztalosipari termékek közé tartoznak. Csakis a legjobb minőségű, sűrű szövetszerkezetű, feszültség- és hibamentes faanyag lehet alkalmas ilyen szerkezet gyártására. Méretek tekintetében még a leírtaknak megfelelő kiváló alapanyagból sem szokás 900 mm-nél szélesebb szárnyakat készíteni, és érdemes szakállas vésett csapozással összeállítani a szerkezetet. A nagy kitétségek miatt a vasalatok is körültekintően választandóak. Fontos elvárás minden egyes szerelvénnyel szemben, hogy időtálló és erős legyen, a felülete pedig olyan kezeléssel rendelkezzen, mely meggátolja a korróziót.

A legkedvezőbb árú megoldás a jól ismert magyar gyártású, kadmiumsárga színű (valójában sárga horganyzott felületű) vasalatrendszer. Egyszerű, bevált és hosszú ideje változtatás nélkül gyártott szerkezet, mely inkább kisebb és kevésbé kitétt zsalugáterekhez ajánlható. Több eleme is fémesen, köztes perselyezés nélkül mozog egymáson és időszakosan karbantartást, állítást igényel. Árérzékeny vevők számára viszont gyakran ez az egyedüli alternatíva.

A piacon elérhetőek korszerűbb vasalatok is, ilyen például a Péter Zsalu „Rózsa” típusú vasalatrendszere, mely a cég több évtizedes tapasztalatainak felhasználásával kerül kifejlesztésre. Erős szerkezetével, a mai kor igényeinek jobban megfelelő, porfestett felülettel áll rendelkezésre.

Előnye, hogy nem tartalmaz törékeny öntvényelemeket, illesztései pedig műanyag perselyekkel ellátottak, és a leemeléssel ellen is védett. Közepes árfekvésű, mégis magas minőségű termék – remek kompromisszum lehet! A nagy márkák közül például a ROTO kínál teljes termékcsaládot a zsalugáterekhez, ez a ROTO FENTRO, mely finom működésével, könnyű szerelhetőségével, időtálló felületkezelésével, és ára tekintetében is a prémium kategóriát képviseli. A legfontosabb erénye, hogy lehetőséget nyújt a helyiségen belülről, hajtókar segítségével történő működtetésre, mely elektromos motorral is kiegészíthető, a kítámasztó rendszere pedig automatikus.

Maga a zsalugátterszárny lehet nyitott vagy zárt állású, fix lamellás, valamint mozgatható lamellás. Ter-

Nagyobb zsalutáblák esetén jó megoldás lehet a szokásos nyíló, vagy csukó szerkezetek helyett az eltolható zsalugáter. Egy korszerű eltolható zsalu sok előnnyel jár: rendkívül egyszerű a kezelése, a csapágyazott görgőknek hála, könnyen és finoman fut. Nem kell bajlódni a zárszerkezetekkel sem, mert az ajtók zárása automatikus mechanikával ellátható. Szerkezetét tekintve az eltolható kivitel függesztett, a terhet a felső általában eltakart sín viseli, alul csak egyszerű megvezetés szükséges. A megoldás nagyban hasonlít a szekrényeknél és beltéri ajtóknál megszokott tolóajtórendszerekhez, de mivel kültéri igénybevételnek kell megfelelni, ezért csak a jóval drágább, korrózióálló és nagy teherbírású vasalatok alkalmasak a

Népies stílusú zsalugáter, korszerű anyagok felhasználásával

mésztesen lehetséges teljesen zárt, „táblás” kivitel is, ez esetben csak a zsalu nyitásával juttathatunk fényt a helyiségbe. Ezen betétes kivitelek segítségével nagyon változatos megjelenést érhetünk el: mart vagy vágott mintákkal teljesen egyedivé tehetők. A hagyományos, népies deszkaspaletták esetén kovácsolt pántokat használnak, melyek készülhetnek akár egyedi gyártásban is.

feladatra, ilyenek például a GEZE és a Valcomp kínálatában találhatóak. Ezen prémium kategóriás gyártóknál természetesen a motoros mozgathoz szükséges kiegészítők is rendelkezésre állnak.

REDŐNYÖK

A hagyományos faredőnyök meglehetősen összetett faipari termékek. Szerkezetileg a lemezelt vagy

keretszerkezetű redőnyszekrényből, a göngyöltő tengelyéből, a fából készült redőnypáncélból, a vezetősínekből, a kítámasztókból (esslingeni

faanyagból, később műanyagból (PVC) készült, a legjobb megoldás viszont kétségtelenül az alumíniumprofil, mely üreges szerkezetű,

ZSALUZIÁK

A zsaluzia egy kültéri lamellás árnyékoló, a beltéren is használt relaxához hasonló, de alumíniumlamellái ellenállnak az időjárásnak, és szerkezetileg sokkal robusztusabb. Extrém időjárási viszonyok közt is tökéletesen megállják a helyüket. Széles lamellái, melyek belülről a kívánt szögben állíthatók, minden napszakban gondoskodnak a helyiség megfelelő fényviszonyairól. További előnye, hogy véd a nem kívánt bepillantástól úgy, hogy közben viszonylag szabad kilátást biztosít. Konstrukciója folytán hatalmas felületek árnyékolását lehet vele megoldani, így kiválóan alkalmas a mai modern építészet számára. Leginkább középületek, irodaházak és luxuskivitelű családi házak homlokzatán találkozhatunk vele.

A zsaluzia esetében a motoros működtetés az elterjedtebb (létezik hajtókaros/kurblis is), ilyenkor általában szélérzékelővel is el szokták látni, hogy a nagyobb szellőkések esetén automatikus zárással védje a szerkezetet magát és az épületet is. A zsaluzia könnyű és

Jól ismert, hagyományos, magyar gyártású levélmozgató vasalat

redőny esetén), a hevederből és a hevedergöngyöltőből áll. Gyakran találkozhatunk redőnytök nélküli, az ablakszerkezettel teljesen egybeépített redőnnyel is. Ezek a régi típusú redőnyszerkezetek rendkívül munka- és anyagigényesek, így újragyártásuk, felújításuk nagyon komoly kihívás, állapotuk adott esetben az egész lakás, vagy épület piaci árát is befolyásolják, így különös figyelmet érdemelnek. Bár új korokban nagyon korszerű technológiát jelentettek, a mai hőtechnikai és mozgáskomfort elvárásoknak csak kevéssé tudnak megfelelni ezen régi szerkezetek. Ha nem műemléki környezetéről van szó, akkor általában csak a teljes, korszerű nyílászáró-szerkezetre történő csere jelent megoldást. Ma már a korszerű hőszigetelt redőnyszekrények általánosan elterjedtek. Ezek az ablakok fölé, vagy a tok elé kerülnek beszerelésre. Lehet külső tokos (utólag szerelhető) vagy vakolható tokos (teljesen új kivitelezés esetén) megoldás is. Maga a redőnylamellák anyaga korábban válogatott, magas minőségű

de a hőszigetelés javítása érdekében habkitöltésű is lehet. Speciális esetben a redőnyszekrénybe integrálható szűnyogháló és belső roló is. Egyes alumíniumredőnyök a biztonságot is nagyban szolgálják, MABISZ-minősített változatok is elérhetőek a piacon. A motoros mozgatás és az épületautomatizálásba integrálható rendszerek már régóta rendelkezésre állnak.

Korszerű aluredőny, egyedi színben

Prémium kategóriás, tolórendszerű alumíniumzsalugáterek – a felület kérésre fa hatású is lehet

erős lamellái alumíniumötvözetből készülnek, lehetnek peremezett vagy peremezetlenek. A peremezett lamellák szélállósága jobb, maga a profil lehet C, S, Z alakú egyaránt. A lamellák megvezetését sínek vagy bowdenes rendszer szolgálja. A homlokzatra történő szerelése, annak síkjába, vakolható, kötényfallal történik, utólagos szerelés esetén pedig külső védőburkolat alá kerül a szerkezet. A zsaluzia színével harmonizálhat vagy épp ellenkezőleg, kontrasztot képezhet a homlokzat többi részével, így nagyban meghatározza az egész épület stílusát. Karbantartást a modern anyagoknak köszönhetően szinte nem igényel, élettartamát rendszeres tisztítással lehet meghosszabbítani, ennek különösen poros környezetben, forgalmas utak mentén van jelentősége. Hőtechnikai szempontból egyáltalán nem mindegy, hogy a napsugarakat hol állítjuk meg! A legnagyobb hatékonyság akkor érhető el, ha ezt még az ablak üvege előtt megteesszük! ■

Zsaluzia egy családi házon – stílusa meghatározó

Felhasznált források:
arnyekolas.blog/zsaluzia-a-z
accord-zsalugaterek.hu
geze.hu
nafa.hu/zsalugater-tipusok
nyilaszarok.eventus-build.hu
peterzsalu.hu/vasalatok/
roto-frank.com/hu
zsalugater.hu/blog/tolo-zsalu/
 Molnárné Porsch Paula (szerk.)
 Faipari kézikönyv II., 2002.

Képek:
epitoanyag.eu
furdancs.blog.hu
ablakszerviz.hu
accord-zsalugaterek.hu
waremagyarország.hu
bekesmmk.h
umbrollblog.hu